

Závazkové vztahy

Od účinnosti zákona č. [370/2000](#) Sb., kterým byl novelizován obchodní zákoník (tj. od 1. ledna 2001), platí, že - na rozdíl od předchozí úpravy - se omezuje použití občanského zákoníku na vztahy ze smluv uzavřených mezi podnikateli, popř. mezi státem nebo samosprávnou územní jednotkou a podnikateli při jejich podnikatelské činnosti, jen na zvláštní ustanovení daná občanským zákoníkem pro tento smluvní typ, ale ve všem, co pro daný smluvní typ není dáno zvláštní úpravou, platí obecná ustanovení daná pro obchodní závazkové vztahy obchodním zákoníkem, a to kogentní vždy a dispozitivní, pokud smlouva nemá vlastní úpravu, která by měla přednost.

Příspěvek na úhradu nákladů spojených s podporou elektřiny (POZE) měl povahu obdobnou poskytování souvisejících služeb, neboť ve smluvním vztahu mezi provozovatelem regionální distribuční soustavy a výrobcem byla jeho smyslem úhrada nákladů, které distributorovi vznikaly v souvislosti s jeho povinností odvést operátorovi trhu příslušnou platbu na krytí (části) nákladů jeho činnosti spočívající v jím poskytované podpoře výroby elektřiny (rozsudek ze dne 17. 4. 2024, sp. zn. 23 Cdo 3400/2022).

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky č.j. 33 Cdo 2190/2024-378 ze dne 28.1.2025)

Nejvyšší soud rozhodl ve věci žalobkyně ŠKO ENERGO, s. r. o. se sídlem v M.B., zastoupené Mgr. P.F., advokátem se sídlem v P., za účasti ČEZ Distribuce, a. s., se sídlem v D., zastoupené Mgr. V.U., advokátem se sídlem v P., o žalobě podle části páté občanského soudního řádu - o nahrazení rozhodnutí správního orgánu, o 5 965 339,95 Kč s příslušenstvím, vedené u Okresního soudu v Mladé Boleslavi pod sp. zn. 7 C 519/2022, o dovolání žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 7. 3. 2024, č. j. 103 Co 30/2023-324, tak, že dovolání proti výroku I rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 7. 3. 2024, č. j. 103 Co 30/2023-324, se zamítá. Dovolání proti výroku II rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 7. 3. 2024, č. j. 103 Co 30/2023-324, se odmítá.

Z odůvodnění:

Okresní soud v Mladé Boleslavi („soud prvního stupně“) rozsudkem ze dne 27. 6. 2023, č. j. 7 C 519/2022-220, zamítl žalobu, kterou se žalobkyně domáhala zamítnutí žaloby ze dne 12. 1. 2017, jíž se žalovaná (správně „účastnice“) v řízení vedeném u Energetického regulačního úřadu (dále jen „ERÚ“) pod sp. zn. OSS-08690/2018-ERÚ domáhala po žalobkyni zaplacení částky 68 957 214 Kč s příslušenstvím, v rozsahu částky 5 965 339,95 Kč s příslušenstvím, a nahrazení výroku II rozhodnutí ERÚ ze dne 4. 10. 2021, č. j. 08690-52/2018-ERU, a výroku II rozhodnutí Rady ERÚ ze dne 25. 10. 2022, č. j. 08690-68/2018-ERU, vydaných v řízení sp. zn. OSS-08690/2018-ERÚ, tímto rozsudkem (výrok I). Současně rozhodl o nákladech řízení (výrok II).

Krajský soud v Praze („odvolací soud“) rozsudkem ze dne 7. 3. 2024, č. j. 103 Co 30/2023-324, rozsudek soudu prvního stupně potvrdil (výrok I) a rozhodl o nákladech odvolacího řízení (výrok II).

Předmětem řízení byla částka 5 965 339,95 Kč s příslušenstvím, kterou účastnice (provozovatelka regionální distribuční soustavy, dále též „provozovatelka distribuční soustavy“ nebo jen „provozovatelka“) vyúčtovala žalobkyni (výrobkyni elektřiny, dále též jen „výrobkyni“) za období od 2. 10. 2013 do 31. 12. 2013 (dále též „rozhodné období“) jako cenu na úhradu nákladů spojených s podporou elektřiny (dále též „cenu na úhradu nákladů POZE“) podle § 28 odst. 4 písm. b) zákona č. [165/2012](#) Sb., o podporovaných zdrojích energie a o změně některých zákonů, ve znění zákona č. [310/2013](#) Sb., účinného od 2. 10. 2013 (dále jen „zákon o POZE“). Výrokem II rozhodnutí ERÚ ve spojení s výrokem II rozhodnutí Rady ERÚ (označených v prvním odstavci tohoto rozhodnutí) bylo uloženo žalobkyni tuto částku zaplatit účastnici.

Odvolací soud se ztotožnil se skutkovým stavem zjištěným soudem prvního stupně. Žalobkyně (jako výrobkyně) a účastnice (jako provozovatelka regionální distribuční soustavy) uzavřely 31. 8. 2006 smlouvu o připojení výrobní žalobkyně označené jako „teplárna Mladá Boleslav“ (dále jen „výrobná“) k distribuční soustavě účastnice; výrobná byla k distribuční soustavě fakticky připojena. Žalobkyně v rozhodném období vyrobila 10 232,144 MWh elektřiny, které nebyly předmětem dodávek do distribuční soustavy účastnice, nýbrž sloužily k vlastní spotřebě žalobkyně. Při sazbě 583 Kč/MWh určené cenovým rozhodnutím ERÚ č. 5/2012 odpovídá tomuto množství žalovaná částka, která byla ve fakturách účastnice (s datem splatnosti 10. 2. 2014) označena jako „cena za podporu výkupů elektřiny z POZE“. Žalobkyně odmítla tuto částku zaplatit.

Odvolací soud se ztotožnil s právním posouzením věci soudem prvního stupně a vypořádal se s odvolacími námitkami žalobkyně. Uzavřel, že povinnost žalobkyně platit cenu na úhradu nákladů POZE z výrobní za množství elektřiny jí spotřebované bez použití přenosové nebo distribuční soustavy vyplývá přímo ze zákona (§ 28 odst. 4 písm. b) zákona o POZE) a ve své podstatě jde o peněžní platbu sloužící jako jeden ze zdrojů finančních prostředků určených na financování podpory elektřiny a provozní podpory tepla. I přes označení „cena na úhradu nákladů spojených s podporou elektřiny“ se nejedná o protiplnění za distribuované množství elektřiny či za jiné služby poskytované distributorem, ale o legislativní konstrukci se zvláštním veřejnoprávním účelem, a vybíráním takové platby a jejím odvodem operátorovi trhu byli pověřeni provozovatelé přenosové soustavy a provozovatelé regionálních distribučních soustav. Z hlediska techniky výběru je podstatné, zda mezi výrobkyní a provozovatelkou je právní vztah umožňující tuto cenu účtovat. Dále dovedl, že nelze připustit výklad, podle něhož by nebyla u povinnosti výrobce stanovené zákonem k platbě určena osoba oprávněná k jejímu výběru, a stanovena povinnost provozovatele k její úhradě operátorovi trhu bez existence mechanismu k jejímu nahrazení výrobcem. Ohledně aplikovatelnosti cenového rozhodnutí ERÚ č. [5/2012](#) Sb. o určení výše příspěvku POZE v rozhodném období odkázal na rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 16. 11. 2023, sp. zn. 23 Cdo 2330/2022, s jehož závěry se ztotožnil. Zdůraznil, že mezi účastnicemi nejde o vztah vrchnostenský, nýbrž soukromoprávní, v němž obě vystupují jako podnikatelky, a tento vztah se týká jejich podnikatelské činnosti. Proto se podle § 3028 odst. 3 zákona č. [89/2012](#) Sb., občanského zákoníku (dále jen „o. z.“), řídí dosavadními předpisy, v daném případě zákonem č. [513/1991](#) Sb., obchodním zákoníkem (dále též „obch. zák.“). Čtyřletá promlčecí doba podle § 397 obch. zák. ke dni podání žaloby neuplynula.

Proti rozsudku odvolacího soudu podala žalobkyně v zákonné lhůtě dovolání, jehož přípustnost spatřuje v tom, že napadené rozhodnutí závisí na dále uvedených otázkách hmotného práva, které v rozhodování dovolacího soudu dosud vyřešeny nebyly (otázky níže uvedené pod body I a III), a v tom, že mají být jinak posouzeny otázky vyřešené v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 16. 11. 2023, sp. zn. 23 Cdo 2330/2022 (uvedené pod bodem II).

Účastnice navrhla dovolání jako nepřipustné odmítnout, neboť otázky pod bodem I písm. a) a b) odvolací soud vyřešil v souladu s rozhodovací praxí Nejvyššího soudu, na vyřešení otázek pod body I písm. c) a d) a III písm. a) a b) napadené rozhodnutí nezávisí, a otázky pod bodem II písm. a) a b) již Nejvyšším soudem vyřešeny byly. Pokud by dovolání bylo shledáno přípustným, je dovolání

nedůvodné a mělo by být zamítnuto, neboť dovolatelka jen opakuje argumenty uvedené v předcházejících řízeních.

Nejvyšší soud posoudil dovolání podle zákona č. [99/1963](#) Sb., občanského soudního řádu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „o. s. ř.“).

Podle § 237 o. s. ř. platí, že není-li stanoveno jinak, je dovolání přípustné proti každému rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe odvolacího soudu nebo která v rozhodování odvolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešena právní otázka posouzena jinak.

Podle § 241a odst. 1 věty první o. s. ř. dovolání lze podat pouze z důvodu, že rozhodnutí odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci. Rozhodnutí odvolacího soudu lze přezkoumat jen z důvodu vymezeného v dovolání (§ 242 odst. 3 věta první o. s. ř.). K vadám řízení lze přihlížet jen v případě jinak přípustného dovolání (srov. § 242 odst. 3 větu druhou o. s. ř.).

Dovolání je podle § 241a odst. 1 o. s. ř. přípustné jen tehdy, jde-li o řešení právních otázek, a současně se musí jednat o právní otázku, na jejímž vyřešení je napadené rozhodnutí založeno.

K jednotlivým dovolacím otázkám:

I. Dovolatelka považuje za dosud v rozhodování odvolacího soudu nevyřešené otázky týkající se zákona o POZE, ve znění zákona č. [310/2013](#) Sb., zejména jeho § 28 odst. 4 písm. b), v rozhodném období od 2. 10. 2013 do 31. 12. 2013,

a) podle jakého ustanovení měl výrobce elektřiny povinnost platit provozovateli distribuční soustavy cenu na úhradu nákladů spojených s POZE za množství elektřiny jím spotřebované bez použití distribuční soustavy;

b) podle jakého ustanovení měl provozovatel distribuční soustavy povinnost (resp. oprávnění) účtovat výrobcu elektřiny cenu na úhradu nákladů spojených s POZE za množství elektřiny jím spotřebované bez použití distribuční soustavy;

c) zda soud může výkladem zákona založit soukromoprávním osobám vzájemné povinnosti veřejnoprávní povahy, tj. povinnost platit cenu na úhradu nákladů POZE za množství elektřiny jím spotřebované bez použití distribuční soustavy a povinnost účtovat tuto cenu, „které mezi nimi ze zákona o POZE v rozhodném období nevyplývaly, ačkoli by z něj vyplývat měly, jak potvrdila následná novela zákona o POZE po tomto období, která tyto vzájemné povinnosti veřejnoprávní povahy do zákona doplnila“;

d) zda veřejnoprávní povinnost (resp. oprávnění) provozovatele distribuční soustavy účtovat připojenému výrobcu elektřiny cenu na úhradu nákladů POZE za množství elektřiny jím spotřebované bez použití distribuční soustavy vyplývala ze samotného faktu, že výrobní elektřina v tomto období byla připojena k distribuční soustavě, tj. zda samotný fakt připojení představoval právní titul k takovému účtování.

Dovolatelka vytýká odvolacímu soudu, že vycházel z rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 26. 8. 2019, sp. zn. 32 Cdo 3744/2017, který se však týkal období, ve kterém byl zdroj financování nákladů na podporu výroby elektřiny zákonem o POZE konstruován jako složka ceny za distribuci elektřiny účtované podle typové smlouvy o distribuci elektřiny dle § 50 odst. 6 zákona č. [458/2000](#) Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých

zákonů (energetického zákona), kterou provozovatelka uzavírala s třetími osobami. Zákon č. [310/2013](#) Sb. přinesl do zákona o POZE novou konstrukci zdroje financování nákladů na podporu výroby elektřiny nahrazující konstrukci dřívější, došlo k jeho vyčlenění ze služby přenosu a služby distribuce elektřiny, přestal být složkou ceny za tuto službu a stal se samostatnou zákonnou platební povinností. Zákonné úpravy tedy byly rozdílné a odvolací soud je nemohl aplikovat současně. Nejvyšší soud smlouvu o distribuci podle § 50 energetického zákona označil za podstatnou skutečnost pro možnost účtování ceny za distribuci elektřiny a v jejím rámci i složky ceny za distribuci elektřiny na krytí nákladů POZE. Mezi účastnicemi ale taková smlouva uzavřena nebyla. Odvolací soud pak spojil oprávnění účtovat cenu na úhradu nákladů POZE se smlouvou o připojení, kterou účastnice uzavřely podle § 50 odst. 3 energetického zákona, ve znění platném v době jejího uzavření. Jejím předmětem byl ale pouze závazek účastnice připojit k distribuční soustavě výrobu žalobkyně a závazek žalobkyně uhradit účastnici podíl na oprávněných nákladech na připojení. Na jejím základě nebylo v rozhodném období možno cenu na úhradu nákladů POZE účtovat. Soud pominul, že povinnost k placení této ceny nebyla spojena s existencí jakékoli smlouvy, měla veřejnoprávní charakter, a zákon tak musel výslovně stanovit, kdo a vůči komu musí tuto povinnost plnit, což zákon o POZE v rozhodném období v podstatném rozsahu nespĺňoval a byl o tyto údaje doplněn až zákonem č. [90/2014](#) Sb. Účastnice nebyla vůči žalobkyni ve vrchnostenském postavení, nemohla vůči ní uskutečnit žádné jednostranné právní jednání, ze kterého by jí povinnost k úhradě vznikla, a v rozhodné době tak chyběl výslovný zákonný imperativ, vůči komu má žalobkyně plnit samostatně stojící veřejnoprávní platební povinnost. Zde poukázala na náleze Ústavního soudu ze dne 10. 1. 2017, sp. zn. III. ÚS 3701/15.

Žalobkyně výše uvedenými otázkami pod písm. a), b) a c) [které jsou v podstatě otázkou jedinou] odvolacímu soudu vytýká nesprávný výklad označených ustanovení zákona o POZE a polemizuje s jím vyslovenými závěry, že oprávněným (a současně povinným) subjektem k výběru platby žalobkyně vyplývající přímo ze zákona (což žalobkyně nezpochybňuje), je účastnice. Pouhá polemika se závěry odvolacího soudu ale přípustnost dovolání nezakládá (srov. např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 10. 12. 2018, sp. zn. 22 Cdo 3945/2018, dostupné, stejně jako další uváděná rozhodnutí tohoto soudu, na webových stránkách soudu www.nsoud.cz). Veřejnoprávní charakter platby jako určité formy povinného odvodu vyplývajícího ze zákona (jak uvádí dovolatelka) přitom odvolací soud nepominul.

Lze ovšem dodat, že povinnost žalobkyně (jako výrobkyně provozující výrobu elektřiny) platit cenu na úhradu nákladů POZE za množství elektřiny jí spotřebované, včetně množství elektřiny spotřebované jiným účastníkem trhu s elektřinou bez použití přenosové nebo distribuční soustavy, vyplývá výslovně (expressis verbis) z § 28 odst. 4 písm. b) zákona o POZE. Odvolací soud podrobně vysvětlil, jak výkladem § 28 a dalších ustanovení zákona o POZE dospěl k závěru, že žalobkyni jako výrobkyni je tuto cenu povinna účtovat účastnice jako provozovatelka regionální distribuční soustavy, k níž je výroba žalobkyně připojena. Jeho výklad koresponduje s judikaturou Ústavního soudu; ten se otázkou výkladu právních norem zabýval např. v nálezu ze dne 18. 12. 2018, sp. zn. II. ÚS 3040/16. V něm (kromě jiného) uvedl, že „...jazykový výklad představuje toliko prvotní přiblížení se k aplikované právní normě, je východiskem pro objasnění a ujasnění si jejího smyslu a účelu... Obecné soudy nejsou absolutně vázány doslovným zněním zákona, nýbrž se od něj smí a musí odchýlit, pokud to vyžaduje účel zákona, historie jeho vzniku, systematická souvislost nebo některý z principů, jež mají svůj základ v ústavně konformním právním řádu jako významovém celku... ... soudy musí při své činnosti postupovat tak, aby interpretační a aplikační problémy řešily s maximální mírou racionality. Jestliže interpretace právní normy za použití jazykové metody výkladu vede k nerozumným výsledkům, je namístě ji korigovat použitím dalších výkladových metod, jako jsou metody výkladu systematického, logického, teleologického či historického.“

Odvolací soud (shodně se soudem prvního stupně) neuzavřel, že z právní normy výslovně vyplývá

označení oprávněného (a současně povinného) subjektu k účtování a výběru od výrobce ceny na úhradu nákladů POZE. Při absenci výslovné úpravy k tomuto závěru dospěl výkladem právní normy, a to nejen metodou jazykovou, ale i za použití výkladu systematického (z hlediska řazení právních norem), výkladu logického (z hlediska vnitřní souladnosti jednotlivých ustanovení), výkladu teleologického (z hlediska smyslu a účelu ustanovení – stanovení mechanismu financování POZE, i souladu se spravedlivým uspořádáním společenských vztahů, kdy pro provozovatele distribuční soustavy má být celý mechanismus finančně neutrální) a výkladu historického (s přihlédnutím k úpravě dřívější). Ostatně ve prospěch historického výkladu svědčí i skutečnost, že následná novela zákona o POZE založila výslovně povinnost účtovat tuto cenu provozovateli přenosové nebo distribuční soustavy, k níž je výrobná elektřiny přímo připojena [viz § 28 odst. 4, odst. 5 písm. b) zákona o POZE ve znění zákona č. [90/2014](#) Sb., účinného od 21. 5. 2014], jak ostatně uvádí i samotná dovolatelka. Svým rozhodnutím tak odvolací soud žádné právo a jemu odpovídající povinnost nezaložil.

Odkaz dovolatelky na náleží Ústavního soudu ze dne 10. 1. 2017, sp. zn. III. ÚS 3701/15 (dostupný, stejně jako další uváděná rozhodnutí tohoto soudu, na webových stránkách www.usoud.cz), není v dané věci přílehlavý. Ústavní soud sice v jím projednávané věci (týkající se výkladu ustanovení obchodního zákoníku ve vztahu k nezbytné účasti zájemce o členství v družstvu na jeho ustavující schůzi), kromě jiného, uvedl, že obch. zák. respektuje uplatnění autonomie vůle v prostoru, který není limitován výslovnými zákonnými pravidly (čl. 2 odst. 4 Ústavy, čl. 2 odst. 3 Listiny), a že prostředkem ke zjištění obsahu právní normy je i v takovém případě respekt k zásadě „in dubio pro libertate“, jež plyne přímo z ústavního pořádku (čl. 1 odst. 1 a čl. 2 odst. 4 Ústavy, nebo čl. 2 odst. 3 a čl. 4 Listiny), a pokud orgány veřejné moci tuto zásadu nerespektují a z právní normy vyvozují existenci povinností, jež v ní *expressis verbis* zakotveny nejsou, zatěžují svůj postup kvalifikovanou vadou, která zasahuje do základního práva na soudní a jinou právní ochranu. V dané věci ale odvolací soud (ve shodě se soudem prvního stupně) výkladem právní normy (zákona o POZE ve znění účinném v rozhodném období) nekonstruoval žádnou povinnost žalobkyně, neboť povinnost žalobkyně vyplývala z výslovného znění zákona [§ 28 odst. 4 písm. b) zákona o POZE]. O existenci své v zákoně *expressis verbis* zakotvené povinnosti platit cenu na úhradu nákladů POZE nemohla mít žalobkyně žádné pochybnosti (což ostatně vyplývá i z jejího dovolání). Soudy tak pouze vyložily mechanismus splnění této povinnosti žalobkyně. Nezakládaly účastnicím řízení žádné vzájemné povinnosti (tedy ani veřejnoprávní povahy).

Otázka pod písm. d) v judikatuře dovolacího soudu dosud výslovně zodpovězena nebyla a dovolání je tak k jejímu vyřešení přípustné. Týká se přitom výrobce připojeného k distribuční soustavě (což v daném případě žalobkyně podle zjištění soudu byla).

Podle § 28 zákona o POZE, ve znění zákona č. [310/2013](#) Sb. (účinném v rozhodném období), náklady na podporu elektřiny a provozní podporu tepla jsou hrazeny prostřednictvím operátora trhu z finančních prostředků, které jsou tvořeny (mimo jiné) tržbami z plateb ceny na úhradu nákladů spojených s podporou elektřiny (písm. a); operátor trhu má právo na úhradu nákladů spojených s podporou elektřiny a provozní podporou tepla (odst. 1). Cenu na úhradu nákladů spojených s podporou elektřiny hradí a) zákazník za množství elektřiny jím spotřebované, b) výrobce provozující výrobu elektřiny za množství elektřiny jím spotřebované včetně množství elektřiny spotřebované jiným účastníkem trhu s elektřinou bez použití přenosové nebo distribuční soustavy, c) provozovatel přenosové nebo distribuční soustavy za ostatní spotřebu (odst. 4). Provozovatel přenosové soustavy a provozovatel distribuční soustavy hradí operátorovi trhu finanční prostředky získané na základě účtování ceny na úhradu nákladů spojených s podporou elektřiny podle odstavce 4 (odst. 5).

Nejprve k výtce dovolatelky, že odvolací soud – vzhledem k rozdílnosti právních úprav v označené a v nyní projednávané věci – nesprávně odkázal na rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. 8. 2019, sp. zn. 32 Cdo 3744/2017. Závěry týkající se výkladu právní normy obsažené v citovaném rozhodnutí

Nejvyššího soudu (které odkazuje na v něm označené stanovisko pléna a nálezy Ústavního soudu a na rozsudek velkého senátu občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 9. 3. 2011, sp. zn. 31 Cdo 4545/2008, uveřejněný pod číslem 84/2011 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek), na něž lze plně odkázat, jsou aplikovatelné i v této věci a odvolací soud v souladu s nimi postupoval. V uvedeném rozhodnutí Nejvyšší soud zdůraznil, že je nepřijatelný takový způsob interpretace a aplikace práva, jenž by vedl k absurdním důsledkům či jiným důsledkům neslučitelným s účelem zákona (k principu rozumného a účelného uspořádání právních vztahů). K zákonu č. [165/2012](#) Sb. pak uvedl, že jeho smyslem je v zájmu ochrany klimatu a ochrany životního prostředí (mimo jiné) podpořit využití obnovitelných zdrojů výroby elektřiny a zajistit zvyšování jejich podílu na spotřebě primárních energetických zdrojů [§ 1 odst. 2 písm. a) a b)], ve vazbě na účel směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/28/ES ze dne 23. 4. 2009, o podpoře využívání energie z obnovitelných zdrojů a o změně a následném zrušení směrnic 2001/77/ES a 2003/30/ES, kterou tento zákon implementoval do českého právního řádu. Takto vymezenému účelu zákona vyhovuje, a je zároveň souladný s hodnotami, na kterých je založen právní řád materiálního právního státu, pouze takový výklad, podle něhož se určení elektřiny, která je povinností k úhradě veřejnoprávní platby zatížena, neomezuje pouze na spotřebu elektřiny dodané v rámci přenosu či distribuce. Jmenovitě též v případě lokální spotřeby výrobců v areálu výroben jde o takovou spotřebu elektřiny, která je vzhledem k veřejnoprávnímu účelu úpravy relevantní. Účel platby, která spotřebu elektřiny zatěžuje, je v konečném důsledku spojen s ochranou klimatu a životního prostředí. Nesouvisí se způsobem distribuce či přenosu elektřiny, nýbrž právě s existencí spotřeby jako takové. Jde o jistý druh sankce postihující ty, kteří se spotřebou elektřiny (a tím vyvolanou potřebou její další výroby) podílejí na změnách klimatu a potenciálním poškozování životního prostředí. Není protiplněním za distribuované množství elektřiny či za jiné služby poskytované distributorem, nýbrž jde o jeden ze zdrojů financování systému podpory preferovaných zdrojů elektrické energie. Povinnost jej platit nebyla založena smlouvou, nýbrž vyplývá ze zákona, a jde o povinnost veřejnoprávní povahy, svého druhu „odvod“ ze spotřebované elektřiny. K úpravě platné do 1. 10. 2013 tak Nejvyšší soud uvedl, že „pojetí této platby jako složky ceny za přenos a ceny za distribuci je jen legislativní konstrukce se zvláštním veřejnoprávním účelem, zvolená zjevně ve vazbě na to, že to byl právě provozovatel přenosové soustavy a provozovatelé regionálních distribučních soustav, kdo byl v systému pověřen vybíráním příspěvku na podporu elektřiny a jeho odvodem operátorovi trhu, a bylo shledáno technicky proveditelným a účelným, aby byl tento příspěvek povinnými subjekty placen v rámci ceny za přenos a ceny za distribuci, respektive spolu s touto cenou.“ Legislativní zakotvení této platby v období od 1. 1. 2013 do 1. 10. 2013 jako složky ceny za distribuci tak bylo určením mechanismu (cesty) jejího výběru. Cena za distribuci měla ve vztahu k platbám na náhradu nákladů na podporu elektřiny funkci jakéhosi „nosiče“, k hrazení příspěvku na náklady docházelo prostřednictvím ceny za přenos a ceny za distribuci, resp. odběratelé elektřiny (spotřebitelé elektřiny) nesli náklady na financování podpory prostřednictvím k cenám distribuce přidružené složky ceny.

Na to Nejvyšší soud navázal v rozsudku ze dne 17. 4. 2024, sp. zn. 23 Cdo 3400/2022, v němž konstatoval, že podle zákonodárcem zvoleného mechanismu výběru se úhrada příspěvku na POZE mezi výrobcem elektřiny a provozovatelem regionální distribuční soustavy mohla uskutečňovat v období od 1. 1. 2013 do 1. 10. 2013 pouze v rámci příslušného soukromoprávního vztahu, který umožňoval účtovat takový příspěvek na POZE jako jednu ze složek ceny za distribuci elektřiny, neboť mechanismus jeho výběru byl na takový smluvní závazkový vztah navázán, přestože ve vztahu k povinnosti provozovatele regionální distribuční soustavy k úhradě složky ceny za distribuci elektřiny na krytí nákladů spojených s podporou elektřiny operátorovi trhu se podmínka existence příslušného smluvního (distribučního) vztahu mezi distributorem a operátorem trhu z § 13 odst. 1 ve spojení s § 28 odst. 1 POZE nepodávala. V podmínkách právní úpravy účinné do 1. 10. 2013 tak dovedl, že právní vztah založený smlouvou o připojení nemohl být právním vztahem, v jehož rámci mohla vzniknout povinnost výrobce hradit provozovateli regionální distribuční soustavy složku ceny za

distribuci na krytí nákladů spojených s podporou elektřiny. Cena na krytí nákladů spojených s podporou elektřiny byla označena jako „složka ceny za distribuci“, s ohledem na její povahu však nebyla povinnost k její úhradě svázána s distribucí elektřiny ve smyslu přepravy elektřiny, ale „se samotným provozem zařízení připojeného k distribuční soustavě“.

V usnesení ze dne 9. 7. 2018, sp. zn. 23 Cdo 258/2018, Nejvyšší soud dospěl k závěru, že z ustanovení § 28 odst. 1 zákona o POZE, ve znění zákona č. [407/2012](#) Sb., tj. do 1. 10. 2013, i ve znění zákona č. [310/2013](#) Sb., účinného od 2. 10. 2013, lze dovodit, že role provozovatele regionální distribuční soustavy byla za právní úpravy před novelou zákona o POZE zákonem č. [310/2013](#) Sb. i po této novele v principu stejná, když jeho povinností podle zákona bylo vybrat od výrobce elektřiny příslušnou úředně určenou částku na úhradu nákladů POZE a následně ji postoupit operátorovi trhu. Povinnost hradit cenu nákladů POZE nevyplývá z obecných soukromoprávních předpisů, byť samotný smluvní vztah mezi účastníky se jimi řídí. Povinnost poskytnout peněžité plnění k financování podpory je založena zákonem č. [165/2012](#) Sb. v jeho § 28 a není založena na smluvní volnosti účastníků (srov. též usnesení ze dne 30. 7. 2018, sp. zn. 23 Cdo 1479/2018, v němž Nejvyšší soud rozhodoval o pravomoci soudu k rozhodování ve věci, kde předmětem řízení byl nárok na zaplacení ceny na úhradu nákladů POZE za období od 2. 10. 2013 do 31. 12. 2013, jako v této věci).

Z důvodové zprávy k zákonu č. [90/2014](#) Sb., kterým byl s účinností od 21. 5. 2014 změněn energetický zákon a zákon o POZE [kromě jiného v § 28 odst. 4 a odst. 5 tak, že v novém znění odst. 5 písm. b) zákonodárce upřesnil dosavadní úpravu a výslovně zakotvil, že cenu na úhradu nákladů POZE hradí výrobce elektřiny provozovateli přenosové soustavy nebo provozovateli distribuční soustavy, k níž je výroba elektřiny přímo připojena, za množství elektřiny spotřebované výrobcem elektřiny nebo jiným účastníkem trhu s elektřinou bez použití přenosové soustavy nebo distribuční soustavy], se (mimo jiné) podává, že důvodem změny bylo odstranění nejistot pramenících z právní úpravy § 28 zákona o POZE ve znění zákona č. [310/2013](#) Sb., a bylo tak doplněno ustanovení, jaký účastník trhu s elektřinou (obchodník s elektřinou, výrobce elektřiny, provozovatel přenosové soustavy a provozovatel distribuční soustavy) účtuje cenu na úhradu nákladů spojených s podporou elektřiny s odkazem na prováděcí právní předpis stanovující způsob a termíny účtování a hrazení ceny na úhradu nákladů spojených s podporou elektřiny.

Z uvedených závěrů (a výkladových východisek) lze při odpovědi na otázku pod písm. d) vyjít.

Ačkoli tedy smysl a účel platby (ceny) na úhradu nákladů spojených s POZE podle právní úpravy zákona o POZE účinné od 1. 1. 2013 do 1. 10. 2013 a od 2. 10. 2013 do 31. 12. 2013 (po novele provedené zákonem č. [310/2013](#) Sb.) byl stejný a stejná byla i role provozovatele regionální distribuční soustavy, právní úprava ukládající výrobcí povinnost jejího placení byla odlišná. Zatímco v právní úpravě účinné do 1. 10. 2013 byly náklady spojené s podporou elektřiny a provozní podporou tepla složkou ceny za přenos elektřiny a ceny za distribuci elektřiny (§ 28 odst. 1 zákona o POZE ve znění účinném do 1. 10. 2013) a smlouva o distribuci jako její „nosič“ tak byla nezbytným předpokladem pro její platbu, od 2. 10. 2013 se tyto náklady staly samostatnou zákonem danou platbou. Od 2. 10. 2013 proto již nadále neobstojí výše uvedené závěry týkající se nezbytnosti existence smlouvy o distribuci (či jiné smlouvy obsahující takový závazek) uzavřené mezi výrobcem a provozovatelem distribuční soustavy (její existence již není pro tuto platbu právně významná). Zákon o POZE ve znění účinném od 2. 10. 2013 totiž takovou konstrukci opustil. Historický výklad zákonné konstrukce procesu (se zvláštním veřejnoprávním účelem) vedoucího k úhradě nákladů na podporu elektřiny (podle právní úpravy zákona o POZE ve znění do 1. 10. 2013 a od 2. 10. 2013) tak umožňuje učinit závěr, že pro vznik povinnosti provozovatelů přenosové a distribuční soustavy účtovat cenu na úhradu nákladů POZE povinným výrobcům není od 2. 10. 2013 do 31. 12. 2013 významný samotný obsah smlouvy mezi nimi uzavřené (povinnost výrobce platit tuto cenu a povinnost provozovatelů ji účtovat vzniká přímo ze zákona a nemusí být obsahem smlouvy). Zákonodárce pak svěřil její výběr („účtování“) soukromému subjektu (provozovateli distribuční nebo

provozovateli přenosové soustavy), jímž v případě výroby připojené k distribuční soustavě je provozovatel distribuční soustavy, k níž je výroba připojena, jak potvrdila následná novela zákona o POZE provedená s účinností od 21. 5. 2024 zákonem č. [90/2014](#) Sb. [viz § 28 odst. 4, odst. 5 písm. b) zákona o POZE ve znění účinném od 21. 5. 2014]. Existence vztahu mezi výrobcem a provozovatelem distribuční soustavy založeného smlouvou o připojení (a faktické připojení výroby k distribuční soustavě provozovatele) je tak u výrobce připojeného k distribuční soustavě významná toliko pro určení, který provozovatel je povinen (a současně oprávněn) cenu na úhradu nákladů POZE výrobcí účtovat.

Lze jen dodat, že odvolací soud nezaložil své rozhodnutí na závěru, že „právní titul“ k účtování ceny na úhradu nákladů POZE představovala smlouva o distribuci, ani že ho představovala smlouva o připojení (jak uvádí dovolatelka). Odvolací soud dovodil, že se jedná o zákonem založenou povinnost mající veřejnoprávní charakter a že pro vymezení příslušného provozovatele distribuční soustavy k jejímu účtování u žalobkyně, jejíž výroba (v níž došlo k vlastní spotřebě, z níž povinnost platby vznikla) je připojena k distribuční soustavě, je významné, že je připojena právě k regionální distribuční soustavě účastnice (tedy že mezi žalobkyní a účastnicí byl založen vztah tímto připojením výroby, což v dané věci nikdo nezpochybnil). Jeho právní posouzení tedy zcela koresponduje s výše vyslovenými závěry Nejvyššího soudu.

II. Dovolatelka nesouhlasí s tím, jak byly otázky

a) o povinnosti výrobce hradit v období od 2. 10. 2013 do 31. 12. 2013 příspěvek POZE ve výši 583 Kč/MWh podle cenového rozhodnutí ERÚ účinného od 1. 1. 2013 a nikoli ve výši 495 Kč/MWh podle § 28 odst. 3 zákona o POZE ve znění zákona č. [310/2013](#) Sb.;

b) o zákonném zmocnění ERÚ ke dni 30. 11. 2012 (ke dni vydání cenového rozhodnutí č. 5/2012) k určení výše ceny na úhradu nákladů POZE za množství elektřiny spotřebované výrobcem elektřiny bez použití distribuční soustavy ve smyslu § 28 odst. 4 písm. b) zákona o POZE, ve znění zákona č. [310/2013](#) Sb., a to v rozhodném období

vyřešeny v rozsudku ze dne 16. 11. 2023, sp. zn. 23 Cdo 2330/2022, a domáhá se jejich přehodnocení (požaduje, aby byly dovolacím soudem vyřešeny jinak). Má za to, že pro stanovení výše ceny na úhradu nákladů POZE v rozhodném období nelze použít cenové rozhodnutí ERÚ č. 5/2012, neboť ERÚ neměl ke dni jeho vydání 30. 11. 2012 zákonné zmocnění k určení této ceny (zákon o POZE ve znění účinném do 1. 10. 2013, ani jemu předcházející zákon č. 180/20005 Sb., o podpoře využívání obnovitelných zdrojů, neobsahovaly výslovné zmocnění pro ERÚ určit výši peněžních prostředků na krytí nákladů spojených s podporou elektřiny, když vymezily tyto prostředky jako složku ceny za přenos elektřiny a ceny za distribuci elektřiny, kterou směl ERÚ regulovat na základě zmocnění podle § 17 odst. 11 energetického zákona). Nejvyšší soud se podle dovolatelky v označeném rozhodnutí nezabýval otázkou odlišné zákonné konstrukce tohoto zdroje financování nákladů na POZE podle zákona o POZE ve znění před a po novele provedené zákonem č. [310/2013](#) Sb. a použitelností cenového rozhodnutí ERÚ č. 5/2012 ve vztahu k nově konstruovanému zdroji financování, ani otázkou zákonného zmocnění ERÚ ke stanovení výše povinnosti k této platbě ke dni 30. 11. 2012. Pokud se nové zmocňovací ustanovení v § 28 odst. 3 zákona o POZE mohlo uplatnit ve vztahu ke stanovení ceny na úhradu nákladů POZE nejdříve pro období od 1. 1. 2014, pak pro období od 2. 10. 2013 do 31. 12. 2013 nebyla výše ceny na úhradu nákladů POZE stanovena. Výkladem správního orgánu nebo soudu nemůže dojít k rozšíření kompetence správního orgánu nad rámec zákona.

V rozsudku ze dne 16. 11. 2023, sp. zn. 23 Cdo 2330/2022, Nejvyšší soud porovnal relevantní ustanovení právních předpisů, zákona o POZE před novelou, tj. ve znění účinném do 1. 10. 2013, a po novele provedené zákonem č. [310/2013](#) Sb., tj. ve znění účinném od 2. 10. 2013 do 20. 5. 2014 (§

28 odst. 2, 3, 5 a 7 zákona o POZE), dále ustanovení vyhlášky č. [140/2009](#) Sb., o způsobu regulace cen v energetických odvětvích a postupech pro regulaci cen, ve znění účinném do 31. 12. 2013, a to s přihlédnutím k účelu, který zákonodárce novelou předmětných ustanovení sledoval, jakož i k postupu, kterým byl v rozhodném období ze strany ERÚ příspěvek POZE stanoven (cenovým rozhodnutím Energetického regulačního úřadu č. 5/2012 ze dne 30. 11. 2012). Uvedl, že pro regulovaný rok 2013 platil pro ERÚ postup stanovení příspěvku POZE, kdy nejprve podle § 28 odst. 2 zákona o POZE vlada do 31. 10. kalendářního roku předcházejícího kalendářnímu roku, pro který ERÚ vydává cenové rozhodnutí, nařízením stanoví limit prostředků státního rozpočtu pro poskytnutí dotace operátorovi trhu na úhradu nákladů spojených s podporou elektřiny a provozní podporou tepla. Následně ERÚ po zohlednění vládou stanovených prostředků podle § 28 odst. 5 zákona o POZE a § 9b odst. 6 vyhlášky č. [140/2009](#) Sb. stanoví cenovým rozhodnutím mj. příspěvek POZE, a to do 30. 11. kalendářního roku předcházejícího regulovanému roku, kterým je dle § 1 odst. 1 písm. a) vyhlášky č. [140/2009](#) Sb. kalendářní rok, pro který jsou ERÚ regulovány ceny. V ustanovení § 28 odst. 5 zákona POZE se explicitně hovoří o „stanovení cen pro následující kalendářní rok“. Zdůraznil, že i po novele provedené zákonem č. [310/2013](#) Sb. právní úprava v ustanoveních § 28 odst. 3 a 7 zákona o POZE, ve znění účinném od 2. 10. 2013 do 20. 5. 2014, počítala s tím, že ERÚ stanovuje ceny, včetně příspěvku POZE, podle zákona č. [526/1990](#) Sb., o cenách (dále jen „zákon o cenách“), postupem dle vyhlášky č. [140/2009](#) Sb., a to vždy na následující kalendářní rok. Roční periodicita stanovení příspěvku POZE cenovým rozhodnutím ERÚ tedy zůstala zachována i po 2. 10. 2013 a byla zakotvena nejen v § 9b odst. 6 vyhlášky č. [140/2009](#) Sb., ale taktéž v § 28 odst. 7 zákona o POZE, tedy nejen na úrovni podzákoného právního předpisu, nýbrž i na úrovni zákona. Úmyslem zákonodárce stran novely zákona o POZE provedené zákonem č. [310/2013](#) Sb. bylo stanovit dřívější účinnost některých ustanovení, včetně § 28 odst. 3 zákona o POZE tak, aby ERÚ mohl v návaznosti na tato zákonná pravidla stanovit cenovým rozhodnutím výši příspěvku POZE podle (tehdy) nové právní úpravy, a to již v termínu do 30. 11. 2013. Účelem „předsunuté“ účinnosti bylo zajistit, aby již s účinností od 1. 1. 2014 činil příspěvek POZE maximálně 495 Kč/MWh. Účinnost sporného ustanovení proto zákonodárce zvolil již na den vyhlášení zákona, tedy na 2. 10. 2013, neboť neučinil-li by tak, mohl by ERÚ v cenovém rozhodnutí na rok 2014 stanovit částku vyšší než 495 Kč/MWh. Záměr zákonodárce vyplývající z důvodové zprávy je tak naprosto zřejmý. Postup pro stanovení příspěvku POZE cenovým rozhodnutím ERÚ podrobně upravený ve vyhlášce 140/2009 Sb. zůstal totožný, stejně jako roční periodicita stanovení tohoto příspěvku (k tomu viz výše). Ustanovení § 28 odst. 3 zákona POZE, ve znění účinném od 2. 10. 2013 do 20. 5. 2014, přímo nestanoví žádná práva a povinnosti soukromoprávních subjektů, nýbrž představuje toliko pokyn (a omezení) zákonodárce vůči ERÚ, v jaké maximální výši může být cenovým rozhodnutím příspěvek POZE stanoven. Jediným právním předpisem, který stanoví výši příspěvku POZE, je právě a pouze cenové rozhodnutí ERÚ, a až na jeho základě je založena povinnost soukromoprávních subjektů hradit příspěvek ERÚ ve výši v něm stanovené. Ustanovení § 28 odst. 3 zákona POZE představuje toliko maximální cenu ve smyslu § 5 odst. 2 zákona o cenách, kterou ERÚ nesmí při stanovení příspěvku POZE překročit, není však samo o sobě normou stanovící výši příspěvku POZE. Nejvyšší soud proto dospěl k závěru, že od 2. 10. 2013 byla výše příspěvku POZE 583 Kč/MWh (podle cenového rozhodnutí č. 5/2012 ze dne 30. 11. 2012) a nikoli pouze 495 Kč/MWh. Nejvyšší soud také uvedl, že „Cenové rozhodnutí, kterým byl příspěvek POZE v rozhodném období stanoven, má podle ustálené judikatury formu právního předpisu (srov. náleží Ústavního soudu ze dne 23. 5. 2000, sp. zn. Pl. ÚS 24/99, uveřejněný pod číslem 73/2000 Sbírky nálezů, jeho usnesení ze dne 16. 9. 2014, sp. zn. II. ÚS 1870/14, rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 3. 2014, sp. zn. 1 Aos 7/2013, a rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 7. 2020, sp. zn. 23 Cdo 4565/2018), a tudíž je všeobecně závazné“.

Dovolatelkou předestřené otázky tedy byly vyřešeny v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 16. 11. 2023, sp. zn. 23 Cdo 2330/2022. Skutečnost, že Nejvyšší soud pro úhradu nákladů spojených s podporou elektřiny používá v rozhodnutí zkratku „příspěvek POZE“, na jeho závěrech nic nemění. Nejvyšší soud v označeném rozhodnutí vyřešil i otázku oprávnění ERÚ ke stanovování ceny, včetně

úhrady nákladů POZE pro dobu do 1. 10. 2013 i po 2. 10. 2013 tak, že mělo v období před i po předmětné novele oporu nejen v podzákoných předpisech. Lze jen dodat, že Ústavní soud považuje cenové rozhodnutí ERÚ za právní předpis, jehož zrušení se lze domáhat pouze za splnění podmínek stanovených v § 64 odst. 2 písm. e) a § 74 zákona o Ústavním soudu (srov. např. usnesení Ústavního soudu ze dne 16. 9. 2014, sp. zn. II. ÚS 1870/14).

Nejvyšší soud neshledává důvod se od výše uvedeného řešení (které odvolací soud v napadeném rozhodnutí respektoval) odchýlit a uvedené závěry přehodnotit. Důvod pro změnu své rozhodovací praxe v této otázce neshledává Nejvyšší soud ani v argumentaci dovolatelky.

III. Podle dovolatelky nebyly v rozhodování dovolacího soudu dosud vyřešeny otázky:

a) zda nárok provozovatele distribuční soustavy na zaplacení ceny na úhradu nákladů POZE za množství elektřiny spotřebované výrobcem bez použití distribuční soustavy podle § 28 odst. 4 písm. b) zákona o POZE, ve znění zákona č. [310/2013](#) Sb., v rozhodném období je součástí smlouvy o připojení výrobní elektřiny k distribuční soustavě podle § 50 odst. 3 energetického zákona;

b) zda „se uvedený nárok promlčí v čtyřleté promlčecí lhůtě podle obchodního zákoníku v případě, pokud není součástí smlouvy o připojení výrobní elektřiny k distribuční soustavě podle § 50 odst. 3 energetického zákona“.

Dovolatelka prosazuje, že povinnost plnit nevyplývala z obecných právních předpisů, tedy ani z obchodního zákoníku, ale ze zvláštního zákona o POZE, ve znění zákona č. [310/2013](#) Sb., a odkazuje v tomto směru na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 9. 7. 2018, sp. zn. 23 Cdo 258/2018 (správně 29 Cdo 258/2018). Při posuzování, kdy se právní vztah řídí obchodním zákoníkem, odkazuje na rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 20. 10. 2016, sp. zn. 28 Cdo 5312/2014, z něhož dovozuje, že pro obchodní vztahy byla esenciální a typická autonomie vůle stran a její projev jako podmínka vzniku vztahu, proto i související závazkové vztahy podle § 261 odst. 1 obch. zák. mohly vzniknout pouze tímto způsobem. Faktor uzavírání závazku mezi podnikateli ve vazbě na podnikání však v daném případě chybí. Z hospodářského hlediska nejde o činnost podnikatelskou nebo s podnikatelskou činností žalobkyně související a nemůže být proto obsahem obchodního závazkového vztahu. Promlčecí doba 4 let se proto neuplatní.

Na vyřešení otázky ad a) není napadené rozhodnutí založeno (odvolací soud nečinil závěr, že nárok účastnice „je součástí“ smlouvy o připojení k distribuční soustavě, tedy že by z této smlouvy vyplýval, ale že jde o nárok založený zákonem). Takto formulovaná otázka proto přípustnost dovolání nezakládá. V ostatním lze k této otázce odkázat na výše uvedené pod bodem I písm. d).

V rozhodovací praxi Nejvyššího soudu ale nebyla dosud výslovně vyřešena otázka, která se podává z obsahu dovolání a formulované otázky pod bodem III písm. b), tj., podle jakého právního předpisu se posuzuje promlčení nároku na zaplacení ceny na úhradu nákladů POZE podle § 28 odst. 4 písm. b) zákona o POZE, ve znění zákona č. [310/2013](#) Sb., v rozhodném období od 2. 10. 2013 do 31. 12. 2013. Na jejím vyřešení je přitom napadené rozhodnutí založeno. Dovolací soud tak shledává dovolání v tomto rozsahu přípustné.

Nejprve je nutno posoudit povahu vztahu mezi účastnicemi řízení, v jehož rámci je žalobkyně (připojená k distribuční soustavě účastnice) povinna cenu na úhradu nákladů POZE platit, tedy zda je o vztah soukromoprávní nebo veřejnoprávní, a podle kterého právního předpisu se posuzuje.

Podle § 3028 odst. 3 věty první zákona č. [89/2012](#) Sb., občanského zákoníku, účinného od 1. 1. 2014, dále jen „o. z.“, není-li dále stanoveno jinak, řídí se jiné právní poměry (než uvedené v odst. 1 a 2) vzniklé přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, jakož i práva a povinnosti z nich vzniklé, včetně

práv a povinností z porušení smluv uzavřených přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, dosavadními právními předpisy.

Postavení podnikatelů, obchodní závazkové vztahy, jakož i některé jiné vztahy s podnikáním související upravoval do 31. 12. 2013 obch. zák. (viz § 1 odst. 1 obch. zák.). Dle obch. zák. právní vztahy uvedené v odstavci 1 se řídí ustanoveními tohoto zákona. Nelze-li některé otázky řešit podle těchto ustanovení, řeší se podle předpisů práva občanského (viz § 1 odst. 2 věta první a druhá obch. zák.). Závazkové vztahy mezi podnikateli, jestliže při jejich vzniku je zřejmé s přihlédnutím ke všem okolnostem, že se týkají jejich podnikatelské činnosti, se pak řídí částí třetí obch. zák. (viz § 261 odst. 1 obch. zák.).

Obchodní zákoník neobsahoval komplexní úpravu týkající se právních úkonů, ani vzniku, změny a zániku závazků.

Podle občanského zákoníku závazkovým vztahem je právní vztah, ze kterého věřiteli vzniká právo na plnění (pohledávka) od dlužníka a dlužníkovi vzniká povinnost splnit závazek (§ 488 obč. zák.). Závazky vznikají z právních úkonů, zejména ze smluv, jakož i ze způsobené škody, z bezdůvodného obohacení nebo z jiných skutečností uvedených v zákoně (§ 489 obč. zák.). Ustanovení o závazcích, které vznikají ze smluv, se použijí přiměřeně i na závazky, vznikající na základě jiných skutečností upravených v zákoně, není-li zvláštní úprava (§ 492 obč. zák.).

Podle § 2 obch. zák. podnikáním se rozumí soustavná činnost prováděná samostatně podnikatelem vlastním jménem a na vlastní odpovědnost za účelem dosažení zisku (odst. 1), a podnikatelem podle tohoto zákona je (mimo jiné), osoba zapsaná v obchodním rejstříku (písm. a) a osoba, která podniká na základě jiného než živnostenského oprávnění podle zvláštních předpisů (písm. c).

Podmínky podnikání v energetických odvětvích upravuje zákon č. [458/2000](#) Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů /energetický zákon/, ve znění účinném od 1. 1. 2012 do 20. 5. 2014 (tedy i v rozhodném období), viz jeho § 1. Předmětem podnikání v energetických odvětvích je (mimo jiné) výroba elektřiny, přenos elektřiny, distribuce elektřiny a obchod s elektřinou a činnosti operátora trhu (§ 3 odst. 1 energetického zákona). Podnikat v energetických odvětvích na území České republiky mohou za podmínek stanovených tímto zákonem fyzické či právnické osoby pouze na základě licence udělené Energetickým regulačním úřadem (§ 3 odst. 3 věta druhá). Podle § 96 odst. 5 energetického zákona, ve znění účinném od 30. 5. 2012 do 31. 12. 2021, smlouvy upravené tímto zákonem se v ostatním řídí právní úpravou závazků a úpravou smluvních typů jim nejbližších podle občanského nebo obchodního zákoníku, pokud z tohoto zákona nebo povahy věci nevyplývá něco jiného.

Právní úprava mechanismu placení ceny na úhradu nákladů POZE podle § 28 zákona o POZE, ve znění zákona č. [310/2013](#) Sb., účinném od 2. 10. 2013 do 31. 12. 2013, je uvedena výše.

Energetický zákon ani zákon o POZE neobsahuje speciální úpravu promlčení.

Obchodní zákoník byl normou speciální k zákonu č. [40/1964](#) Sb., občanskému zákoníku, účinnému do 31. 12. 2013 (dále jen „obč. zák.“). Pokud neobsahoval komplexní úpravu, použila se úprava obč. zák. Současně však byl normou obecnou, a to ve vztahu k závazkům upraveným v jiných předpisech, jež mají rovněž povahu obchodněprávní, pokud jiné předpisy neobsahovaly úpravu komplexní (i na tyto vztahy se tedy uplatní ustanovení o obchodních závazcích v obchodním zákoníku). To podle § 96 odst. 5 energetického zákona platilo i pro smlouvy upravené tímto zákonem.

Soukromoprávní povahu vztahu mezi účastnicemi řízení žalobkyně nepochybně, v podrobnostech lze však k otázce výkladu odlišení vztahů soukromoprávních a veřejnoprávních odkázat na rozsudek

Nejvyššího soudu ze dne 26. 7. 2012, sp. zn. 33 Cdo 3370/2010. Soukromoprávní vztahy se vyznačují tím, že jejich subjekty mají rovné postavení a ve vzájemném právním vztahu žádný z nich nemá nadřazené postavení a není oprávněn rozhodovat o právech a povinnostech druhého účastníka ani plnění povinností autoritativně vynucovat, o vzniku či založení vzájemných subjektivních práv a povinností se musí zásadně dohodnout, „pokud tyto právní povinnosti nevznikají přímo ze zákona“. Ve všech případech neshody o vzájemných právech a povinnostech je účastník soukromoprávního vztahu oprávněn domáhat se autoritativního vynucení svých práv prostřednictvím oprávněného orgánu státu a není nadán oprávněním mocensky (autoritativně) tato práva vynucovat sám. Vztah je soukromoprávním závazkovým vztahem, pokud právní normy jej upravující mají charakter soukromoprávní, byť jsou obsaženy v zákoně, v němž se prolínají i prvky veřejnoprávní. I v soukromoprávním závazkovém vztahu mohou tedy určité právní povinnosti vznikat přímo ze zákona.

Povahou vztahů mezi subjekty při poskytování podpory podle zákona o POZE se zabýval i Ústavní soud. Uvedl, že tyto právní vztahy jsou vesměs vztahy soukromoprávními, i když se v nich projevuje vliv státu, neboť podpora výroben elektřiny byla (svého času) jednou z priorit koncepce rozvoje budování nových zdrojů elektrizační soustavy v České republice. Dotčené subjekty jako soukromé společnosti se proto dříve ve svých vztazích řídily obchodním zákoníkem a nyní podle konkrétních ustanovení občanského zákoníku (srov. usnesení Ústavního soudu ze dne 17. 5. 2022, sp. zn. I. ÚS 2791/21).

Povinnost poskytnout peněžité plnění k financování podpory elektřiny (zaplatit „příspěvek“ na POZE) nevyplývá z obecných soukromoprávních předpisů, ale je založena zákonem o POZE a není založena na smluvní volnosti účastníků (k tomu srov. rozhodnutí výše uvedená, včetně usnesení Nejvyššího soudu ze dne 9. 7. 2018, sp. zn. 29 Cdo 258/2018, a dále usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 5. 2021, sp. zn. 32 Cdo 1074/2020).

Energetický zákon na mnoha místech stanoví jednotlivým účastníkům trhu s elektřinou povinnosti, jimiž jejich smluvní volnost vymezuje (limituje), ale nevylučuje, to však nic nemění na základní charakteristice vztahu (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 10. 2004, sp. zn. 7 As 58/2003, dostupný, stejně jako další uváděná rozhodnutí tohoto soudu, na webových stránkách www.nssoud.cz). Energetický zákon je dílem právním předpisem práva veřejného (výkon státní správy) a dílem práva soukromého (podmínky podnikání). Proto je třeba se v každém konkrétním případě zabývat povahou posuzovaného právního vztahu či sporu. Rozhodujícím kritériem pro rozlišení, o jaký vztah se jedná, je metoda úpravy, tedy, zda jde o úpravu vztahů postavených na rovnosti, tj. o vztahy mezi držiteli licencí a jejich zákazníky, nebo o vztahy ryze vrchnostenského charakteru, kam patří např. rozhodování ve věcech udělení, změn či zrušení licencí nebo rozhodování ve věcech přestupků a správních deliktů právnických a podnikajících fyzických osob (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 11. 2010, sp. zn. 8 AS 15/2010).

V rozsudku ze dne 20. 10. 2016, sp. zn. 28 Cdo 5312/2014, Nejvyšší soud uvedl, že z § 261 odst. 1 obch. zák. vyplývají dva předpoklady, za jejichž současného splnění podléhá závazkový vztah režimu obchodního zákoníku (jde o tzv. relativní obchod). Na obou stranách závazkového vztahu musí stát podnikatelé, tedy osoby charakterizované v § 2 odst. 2 obch. zák., a již v okamžiku vzniku závazkového vztahu musí být (s přihlédnutím ke všem okolnostem) zřejmé, že se týkají jejich podnikatelské činnosti, tedy „že s ní jakkoliv souvisí“ (srov. např. rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 25. 4. 2012, sp. zn. 32 Cdo 1809/2010, ze dne 29. 11. 2011, sp. zn. 23 Cdo 1861/2010, nebo usnesení Nejvyššího soudu ze dne 13. 12. 2017, sp. zn. 28 Cdo 3249/2017). Z formulace „týkající se“ pak vyplývá, že ustanovení § 261 odst. 1 obch. zák. nevyžaduje pro podřazení závazku obchodnímu zákoníku, aby bezprostředně spadal do rámce zapsaného předmětu podnikatelské činnosti těch, kteří jsou účastníky tohoto vztahu, ale jde i o závazky, které s jejich podnikáním s přihlédnutím ke všem okolnostem souvisejí, tedy které jsou uzavírány ve vazbě na podnikání těch podnikatelů, kteří dané smlouvy uzavírají (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 3. 2007, sp. zn. 33 Odo 249/2005, a

na něj navazující usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11. 11. 2008, sp. zn. 28 Cdo 3442/2008). Ve smyslu tohoto ustanovení se tak za závazkové vztahy mezi podnikateli, které vznikají při jejich podnikatelské činnosti, rozumějí nejen vztahy v rámci jejich podnikatelské činnosti, ale i vztahy, které k ní mají přímý vztah. Obchodními jsou tyto vztahy, i když konkrétní úprava vztahující se na ně není obsažena v obchodním zákoníku, ale v občanském zákoníku nebo ve zvláštním předpisu (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 1. 6. 2010, sp. zn. 32 Cdo 2436/2009).

V rozsudku velkého senátu občanskoprávního a obchodního kolegia ze dne 11. 1. 2012, sp. zn. 31 Cdo 660/2010, uveřejněném ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu pod číslem 40/2012, Nejvyšší soud uvedl, že právní teorie a soudní praxe jsou zajedno v názoru, že od účinnosti zákona č. [370/2000](#) Sb., kterým byl novelizován obchodní zákoník (tj. od 1. ledna 2001), platí, že - na rozdíl od předchozí úpravy - se omezuje použití občanského zákoníku na vztahy ze smluv uzavřených mezi podnikateli, popř. mezi státem nebo samosprávnou územní jednotkou a podnikateli při jejich podnikatelské činnosti, jen na zvláštní ustanovení daná občanským zákoníkem pro tento smluvní typ, ale ve všem, co pro daný smluvní typ není dáno zvláštní úpravou, platí obecná ustanovení daná pro obchodní závazkové vztahy obchodním zákoníkem, a to kogentní vždy a dispozitivní, pokud smlouva nemá vlastní úpravu, která by měla přednost.

V rozsudku ze dne 17. 4. 2024, sp. zn. 23 Cdo 3400/2022, Nejvyšší soud dodal, že příspěvek na POZE měl povahu obdobnou poskytování souvisejících služeb, neboť ve smluvním vztahu mezi provozovatelem regionální distribuční soustavy a výrobcem byla jeho smyslem úhrada nákladů, které distributorovi vznikaly v souvislosti s jeho povinností odvést operátorovi trhu příslušnou platbu na krytí (části) nákladů jeho činnosti spočívající v jím poskytované podpoře výroby elektřiny.

K uvedeným závěrům se Nejvyšší soud přihlásil i v rozsudku ze dne 30. 5. 2024, sp. zn. 23 Cdo 2215/2023.

Je tedy zřejmé, že vztah mezi žalobkyní a účastnicí je vztah soukromoprávní. Jsou v navzájem rovnocenném postavení, žádná z nich vůči druhé není v pozici nositele autoritativně vykonávané svrchované, výsostné veřejné moci. Skutečnost, že se v rámci jejich vztahů projevuje vliv státu a že jim vznikají povinnosti i přímo ze zákona, na tom nic nemění. Obě účastnice jsou pak subjekty podnikajícími v energetice podle energetického zákona a jejich vztahy se tak řídí při absenci speciální úpravy obecným obchodním zákoníkem.

Povinnost žalobkyně k platbě ceny na úhradu nákladů POZE vznikla přímo ze zákona. Předpokladem vzniku této povinnosti bylo, že žalobkyně jako výrobkyně provozující výrobu elektřiny [viz § 28 odst. 4 písm. b) zákona o POZE], tedy podnikatelský subjekt podle energetického zákona, spotřebovává elektřinu (z níž, včetně množství elektřiny spotřebované jiným účastníkem trhu s elektřinou bez použití přenosové nebo distribuční soustavy, se platba vypočítává). Zákon o POZE pak výběr této platby („účtování“) svěřil rovněž podnikatelskému subjektu v energetice (provozovateli distribuční soustavy nebo přenosové soustavy), nikoli subjektu v nadřazeném postavení vůči výrobkyni, který by byl oprávněn splnění povinnosti autoritativně vynucovat (tedy nikoli v rámci vztahu veřejnoprávního, nýbrž soukromoprávního). Platba i výběr této ceny tedy souvisí s podnikatelskou činností obou účastnic řízení (týká se jí). Jde proto o vztah obchodněprávní, který se řídí soukromoprávními předpisy, a to (v otázkách neupravených speciálními předpisy) obchodním zákoníkem. Jelikož speciální zákony neobsahují úpravu promlčení, řídí se i promlčení ceny na úhradu nákladů POZE obchodním zákoníkem. Právní posouzení promlčení nároku účastnice podle obchodního zákoníku odvolacím soudem je tedy správné.

Jelikož bylo dovolání přípustné, musel se dovolací soud zabývat i případnými vadami řízení. Vady uvedené v § 229 odst. 1, § 229 odst. 2 písm. a) a b) a § 229 odst. 3 o. s. ř., jakož i jiné vady řízení, které by mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, však nezjistil (účastnicemi řízení ani

nebyly namítány).

Nejvyšší soud proto dovolání žalobkyně proti výroku I rozsudku odvolacího soudu jako nedůvodné zamítl [§ 243d odst. 1 písm. a) o. s. ř.].

Další články:

- [Insolvenční řízení](#)
- [Exekuce](#)
- [Započtení](#)
- [Reorganizace](#)
- [Soudní poplatky \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Spotřebitel \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správa společné věci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správní řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vylučovací žaloba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Promlčení, insolvence](#)
- [Nepřiměřená délka řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)